

Oponentský posudek na práci Bc. Jana Vyskočila Komparace způsobů genderové socializace na stránkách časopisu Sluníčko v letech 1977 a 2012

Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, katedra genderových studií

Hodnocená diplomová práce se věnuje sice podnětnému, nicméně relativně často zpracovávanému tématu, kterým je prezentace i následně reprezentace mužských a ženských postav v časopisu určenému dětem. Problematické je ovšem už stanovení názvu a základní charakteristiky tématu, kterým je téma genderové socializace. Pokud diplomant zkoumá obsah, spolu/působení médií na publikum sice správně předpokládá, ale ve své práci ho nezkoumá a nemůže tak ani a priori vyvozovat závěry, které případného spolu/ovlivnění týkají. V tomto směru by bylo zapotřebí zvolit vhodněji název, formulovat anotaci, úvod a některé další části práce, aby tak zbytečně nedocházelo k zavádějící recepci textu jako celku.

Teoretická část práce, věnovaná genderovým rolím a procesu socializace, je poměrně kvalitně zpracovaná s dostatečným množstvím argumentů a citovaných či parafrázovaných zdrojů. Některé se nicméně nadměrně opakují (např. Jarkovská), jiné by bylo vhodnější zvolit přímo z feministických kritických teorií. Část věnovaná médiím je zbytečně obsírná v částech, které se práce přímo netýkají (např. 2.3.3 Média a politika, str. 41), jiné by si naopak zasloužily rozšíření (kupříkladu samotný proces genderové socializace v dětství či genderová lingvistika). Na kapitolách, věnovaných médiím, je navíc znát pouze velmi obecná orientace v základní literatuře a zdrojích. Diplomant používá texty, které se používají spíše k orientačnímu výkladu problematiky médií a slouží víceméně jako úvodní učebnice v oboru mediálních studií (např. Jiráková a Köpplová či Denis McQuail), jiné jsou dokonce v akademickém světě považovány za nevydařené (např. Osvaldová: Česká média a feminismus).

Jako nejvíce problematickou hodnotím metodologickou kapitolu. Diplomant uvádí, že pro svůj výzkum používá nástroje kvantitativní a kvalitativní obsahové analýzy, přičemž jeho text vykazuje (v prvním případě) užití jednoduché frekvenční analýzy. Autor uvádí prakticky pouze výčet mužských a ženských postav, přičemž nedostatečně definuje základní analytické kategorie „ženská postava“ a „mužská postava“. Navíc z výčtu vylučuje neidentifikovatelná zvířata či postavy, což by z hlediska srovnání s postavami jasně identifikovatelnými mohlo být zajímavé. Aby jeho výzkum skutečně naplňoval parametry kvantitativní obsahové analýzy, musel by rozlišovat mnohem víc kategorií, které by pokryly stanovený soubor vzorku – např. tělesné proporce, věk, zdravotní stav apod. Tomu následně odpovídají i výsledky výzkumu, které jsou tak poměrně diskutabilní z hlediska reliability.

Část, věnovaná kvalitativní analýze, je o poznání zdařilejší, byť by autorovi prospělo, kdyby základní výzkumné otázky neobměňoval, ale udržoval je jasně formulované v soudržnosti se zbytkem textu celé práce. V souvislosti s tím, co už jsem psala v prvním odstavci, hodnotím jako velmi špatně zvolenou poslední otázku: Jaký má způsob prezentování genderových rolí a vzorců chování potencionální dopad na děti? Tato otázka by vyžadovala výzkum publika, předjímání do vědecké práce nepatří. Autor navíc k uvedeným metodám přidává ještě diskurzivní analýzu (zřejmě jako součást kvalitativní analýzy), která je ovšem natolik nedostatečně popsána, nepodepřená zdrojovou literaturou a navíc nevyužitá v analytické části, že práci pouze škodí.

V analytické části se autorovi podařilo to, s čím má většina diplomantů a diplomantek zpravidla velký problém, tedy poměrně komplexní provázání výsledků s teoretickou částí práce. Samotná zjištění nejsou bohužel příliš překvapivá či zajímavá, nicméně autor je v analytické části důsledný a (s výjimkou poněkud odbyté plošné inzerce) se počíná pečlivě a svědomitě při analýze konkrétních obsahů vzorku pomocí kvalitativních metod. Parciálním i souhrnným závěrům ovšem škodí

subjektivní hodnocení typu „nicméně ani zde nemohu hodnotit situaci jako dobrou“ (str. 101). Podobně zavádějící jsou některé interpretace, které pracují s obecně předpokládanými, nikoli však argumentačně doloženými charakteristikami určitých historických období. Taková je například následující věta: „Z analýzy vyplývá, že časopis Sluníčko z roku 1977 reflektuje trendy sedmdesátých let 20. století vychovávat děti způsobem znevýhodňujícím dívky před chlapci“ (str. 105). Krom toho, že toto tvrzení není podepřeno zdrojem, navíc překládá konkrétní společenskou/kulturní intenci, jako kdyby znevýhodňování bylo (někým/něčím) stanoveným cílem.

Navzdory výše uvedené kritice, která měla konstruktivně shrnout především nedostatky práce, musím konstatovat, že diplomant dokázal maximálně vytěžit dané téma, prokázal dostatečné analytické i argumentační schopnosti i požadavek na správnou práci si zdrojovou literaturou. Některé informace byly pro mě (a předpokládám, že i pro část budoucího čtenářstva) nové a velmi ocenitelné. Analytická část diplomové práce je velmi dobrá až výborná a neopomíjí specifická témata, která ve svém shrnutí vynahrazují celkově spíše nešťastně (či z pozice výzkumníka „nevděčně“) zvolené ústřední téma.

Diplomant píše poměrně poutavě a srozumitelně, text je čtivý, nicméně škodí mu velké množství překlepů, chyb či evidentně v chvatu špatně použitých tvarů slov či vazeb.

Celkově práci hodnotím jako zdařilou a diplomanta jako dostatečně legitimního pro připuštění k obhajobě diplomové práce, kterou hodnotím jako **velmi dobrou**.

V Praze, 9. 6. 2016

Mgr. Iva Baslarová, Ph.D.